MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (SEDE CIVILI) MALTA

MAGISTRAT DR. APAP BOLOGNA JOSEPH A. B.A., LL.D.

Seduta tat-13 ta' Novembru, 2002

Avviz Numru. 86/1998/1

Alfred Delia

vs

Segretarju Permanenti u d-Direttur Dipartiment tat-Toroq u b'digriet tas-27 ta' April 1998 gew kjamati in kawza l-Kunsilli Lokali ta' Hal Qormi u Hal Luqa.

Il-Qorti,

Rat l-avviz in esami li bih l-attur talab sabiex il-konvenuti jghidu l-ghaliex ma ghandhomx jigu kundannati li jhallsu lill-istess attur is-somma ta' tlett mija u ghoxrin lira Maltin u hamsa u ghoxrin centezmu (Lm320.25) ammont dovut ghal danni kkagunati fil-vettura tal-attur tal-marka Austin Montego bin-numru ta' registrazzjoni IAC 963 u dana minhabba illi fil-5 ta' Settembru 1997 ghal habta tat-8.15a.m. waqt li kienet nizla x-xita u l-attur kien qieghed isuq fi Triq Stabal Hal Qormi fid-direzzjoni Hal-Qormi/

Marsa, l-vettura tieghu dahlet go hofra li kien hemm minhabba illi t-tappiera fit-triq li suppost kien hemm kienet taret minn postha u l-ilma kien qieghed jghatti l-vojt u dan kollu gie kkagunat billi tali nuqqas huwa tort u responsabbli tad-Dipartiment konvenut.

Bl-ispejjes u bl-imghax inkluzi dawk tal-ittra interpellatorja tat-30 ta' Settembru 1997 u tal-ittra uficjali ta' Novembru 1997. Il-konvenut gie ngunt ghas-subizzjoni.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti (fol 4, 5 u fol 6 tal-atti) u li biha eccepew bir-rispett:-

Illi l-incident gara unikament htija ta' l-istess attur minahbba sewqan negligenti u imprudenti da parti tieghu u fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-eccipjenti ma jahti xejn ghall-incident in kwistjoni u dan kif jigi ipprovat aktar fid-dettall waqt it-trattazjoni tal-kawza.

Illi fl-ewwel lok kemm il-Ministru tax-Xogholijiet Pubblici u Kostruzzjoni kif ukoll is-Segretarju Permanenti mhumiex il-legittimi kontradditturi peress li huma mhumiex responsabbli ghat-tmexxija gjornaljera ossia “day-to-day running” tad-Dipartiment tat-Toroq.

Illi fit-tieni lok l-eccipjent Direttur tat-Toroq mhux il-legittimu kontradittur fil-kawza odjerna stante illi l-manutensjoni ta' toroq li mhumiex ikklassifikati bhala arterji jew distributorji ma taqax taht il-mansjoni tad-Dipartment tat-Toroq izda taqa' taht il-kompetenza tal-Kunsilli Lokali u dan ai termini ta' l-Art 33 (10(a) u (2) tal-Att dwar il-Kunsilli Lokali (Att nru XV ta' l-1993). Filfatt Triq Stabal, Hal Qormi, li fiha l-attur qed jallega illi gara l-incident, ma tikkwalifikax bhala triq arterja jew distrubutorja.

Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost il-konvenuti mhumiex responsabbli ghall-incident in kwistjoni peress illi kull hsara illi tigri b'forza magguri jbatiha dak illi fuq il-persuna jew il-beni tieghu tigri l-hsara.

Illi fi kwalunkwe kaz it-talba attrici hija nfondata fil-fatt u fid-dritt stante illi fl-incident “de quo” l-attur ma kienx prudenti bizzejjed u ma zammx “a proper look out”.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-digriet taghha (fol 9 u 13 ibid) u li bih gew kjamati in kawza l-Kunsilli Lokali ta’ Hal Qormi u Hal Luqa.

Rat in-nota tal-Kunsill Lokali ta’ Hal Qormi (fol 29 ibid) u li biha eccepixxa:

1. Illi l-incident mertu tal-kawza odjerna ma garax fil-konfini tal-lokalita ta’ Hal Qormi u ghalhekk l-eccipjent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

2. Illi l-Kunsill Lokali Qormi ma hux responsabbli ghall-manutenzjoni tas-sistema tad-drenagg liema responsabilta’ hija f’idejn id-Dipartiment tad-Drenagg u ghalhekk ukoll l-iccipjenti ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

3. Illi l-incident mertu tal-kawza odjerna gara f’ “distributor road” illi ai termini tal-artikolu 33 (2) tal-Att ta’ l-1993 dwar Kunsilli Lokali huma responsabbilta tal-Gvern Centrali u huma ghal kollox eskluzi mill-kompetenza tal-Kunsilli Lokali.

4. Illi bla pregudizzju fi Triq Stabal, Hal Qormi, ma hemmx tappieri.

5. Illi fi kwalunkwe kaz dak li gara kien ikkawzat minn forza magguri li ghalih ma hux responsabbli l-eccipjenti.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat illi l-Kunsill Lokali ta’ Hal Luqa avolja notifikat fl-avviz (ara fol 24 “a tergo”) ma ikkontestax it-talbiet attrici.

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi fil-qosor il-fatti in esami huma is-segwenti:

a) L-attur spjega (a fol 53 tal-atti) illi fid-data in kwistjoni ghall-habta tas-6.15a.m. meta kien qed “ibexbex u tista’ tghid li kien ghadu d-dlam”, hu kien qed jsuq il-karozza imsemmija fl-avviz sabiex jmur flimkien ma Joseph Grima, fuq il-post tax-xoghol taghhom. Waqt li kienu ghaddejjin minn Triq Stabal, vicin ic-Cimiterju tat-Torok, “kienet niezla hafna xita” b’ “hafna ilma fit-triq”. Pero’ avolja kien qed jsuq “bl-attenzjoni” ma kienx induna li tappiera, li kienet qed tghatti t-toqob tad-drenagg, inqalghet minn postha “minhabba dan l-ilma”. Ghalhekk, rota tal-karozza tieghu nizlet f’din it-toqba li kienet mikxufa bit-tappiera relattiva taht l-istess karozza. In rigward dan xehed ukoll Joseph Grima gja msemmi (fol 31 et seq ibid) li kkonferma li meta gara l-incident kienet niezla x-xita u t-triq in kwistjoni kienet mimlija bl-ilma. Ghalhekk ma setghux jaraw li l-istess tappiera kienet maghqula minn postha.

Ikkunsidrat

Illi mix-xhieda ta’ PS 200 Benjamin Calleja (fol 26 sa 28 tal-atti) li esebixxa kopja tar-rapport li sar mill-attur lill-Pulizija kif ukoll ta’ PC 1572 Emanuel Cilia (fol 61 u fol 62 ibid) jidher li fid-data in kwistjoni kienet nizlet hafna xita.

Ikkunsidrat

Illi minn dawn il-provi jidher li:

a) It-triq fejn gara l-incident in esami ghandha tigi konsiderata bhala “a distributor road” skond l-Att tal-1993 dwar il-Kunsilli Lokali u b’hekk, il-manutenzjoni taghha tispetta lill-Gvern Centrali. Inoltre hu ben saput illi meta tinzel hafna xita hafna tappieri jinqalghu minhabba li s-sistema tad-drenagg ma tkunx tista’ treggi ghall-pressa tal-ilma li jidhol fl-istess sistema. Ma hemm ebda dubbju li l-Gvern Centrali hu responsabbli ghal din is-sistema. Ghalhekk il-Qorti ma tarax kif azzjoni bhal din tista’ treggi fil-kontront tal-Kunsilli, kjamati in kawza.

b) Din il-Qorti ma tarax kif l-attur ghandu jigi konsiderat responsabbli ghall-hsarat fil-vettura tieghu stante li

kontrarjament ghal dak li gie allegat mill-konvenuti, hu kien qed jsuq b'mod prudenti.

c) Pero, hawnhekk il-Qorti trid tara jekk il-konvenuti ghandhomx jigu ritenuti responsabbli ghall-istess hsarat minhabba tort da parti taghhom billi ma uzawx allegatament il-prudenza, diligenza, u attenzjoni ta' "bonus parter familias". Difatti jrid jigi pruvat li l-istess konvenuti, minhabba negligenza, imprudenza, jew nuqqas tad-debita attenzjoni, ikkagunaw l-istess hsarat (ara l-artiklu 1031, 1032 u 1033 tal-Kodici Civili). Pero jinghad ukoll li l-hsara kagunata minn "an irresistible force" ghandha tkun a karigu tal-persuna li fuqha jew fuq proprjeta taghha giet kawzata l-istess hsara (artikolu 1029 tal-istess kodici).

Fil-kaz in desamina, jidher li dan l-incident gie kagunat minn cirkostanzi li jammontaw ghal "res major" liema cirkostanzi jikkonsistu fix-xita li nizlet f'tali kwantita li dahlet fis-sistema tad-drenagg u bhala konsegwenza, qalghet minn postha l-imsemmija tappiera. Certament dawn il-fatti setghu kienu previsti mill-Awtorita' kompetenti izda hu difficli hafna li setghu jigu evitati stante li l-istess incident gara waqt li kienet niezla x-xita bit-triq mimlija ilma.

Ghalhekk dan l-incident ghandu jigu konsiderat bhala risultat ta' "an irresistible force" kif di gja gie premess.

Ghal dawn il-motivi filwaqt li tilqa t-tieni eccezzjoni sollevata mill-Kunsill Lokali ta' Hal Qormi u tillibera lil dan il-Kunsill kif ukoll dak ta' Hal Luqa mill-osservanza tal-Gudizzju, tichad it-talbiet attrici. In rigward l-ispejjes il-Qorti tara li :

(1) dawk in konnessjoni mal-eccezzjoni milqugha ghandhom jithallsu mill-konvenuti waqt;

2) li in rigward l-ispejjes l-ohra kull parti ghandha tbati dawk taghha.

Alan Calleja
Deputat Registratur